

QP Code : 305700

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. : (1) All questions are **compulsory**.
 (2) **Figures** to the **right** indicate full **marks**.

1. Answer each of the following in **one** or **two** sentences.

- What is fact?
- What is Leading question?
- On whom burden of proof lies?
- Which facts need not be proved?
- Presumption as to electronic messages?
- Which facts can be proved by oral evidence?
- Rules as to notice to produce?
- Define 'Relevant'
- What is dying declaration?
- Opinions of Experts.

20

2. Write short notes of the following (Any **four**)

- Refreshing memory
- Motive & preparation when relevant?
- Oral Evidence must be direct
- Conclusive proof
- Admissibility of electronic records
- Judge's power to put question or order production

20

3. Solve **any two** of the following with reason or justification

- 'A' is on his trial for the murder of 'C'. There is evidence to show that 'C' was murdered by 'A' & 'B'. 'B' said- 'A' & I murdered 'C'.
  - What is the effect of the said statement?
  - Whether it can be used against 'A'? Give reason
- A agrees in writing to sell a horse to B for Rs. 1 000 or Rs. 1500.
  - Whether evidence can be given to show which price was to be given?
  - Give reason with provision.
- 'A' sues 'B' for money due on a bond. The execution of bond is admitted but 'B' says it was obtained by fraud which 'A' denies
  - On whom burden to prove lies ? A or B? Give reason with provision.
  - In above matter if execution of bond is not admitted what difference would it make? Then burden lies on whom to prove? Give Reason.

12

[TURN OVER]

4. Answer the following in detail. (Any Four)

- Explain in detail provision of law regarding statement by persons who cannot be called as witness.
- What is primary and secondary evidence? How to prove them? When secondary evidence can be given?
- 'Exclusion of oral by documentary evidence.' Explain.
- Who may testify? Questions lawful in cross examination as per section 146? Impeaching the credit of witness when allowed?
- What is Estoppel? Explain in detail different type of estoppels.
- What is admission? What is confession? Explain in detail and compare them.

(मराठी रूपांतर)

(3 तास)

(एकूण गुण : १००)

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) उजव्या बाजूकडील अंक गुण दर्शवतात.

१. एक किंवा दोन ओळीत उत्तरे लिहा.

- तथ्य म्हणजे काय ?
- उत्तर सूचक प्रश्न म्हणजे काय ?
- शाबिताची जबाबदारी कोणावर असते ?
- शाबित करण्यासाठी आवश्यकता नाही अशी तथ्य कोणती ?
- इलेक्ट्रॉनिक साक्षीबाबत गृहीतक कोणती ?
- कोणती तथ्येतांडी पुराव्याने शाबित करता येतील ?
- दस्तावेजाचे हजर करण्याबाबतच्या नोटिसचे नियम कोणते ?
- संबंधाची व्याख्या करा.
- साक्ष्यापूर्वीची जबानी कोणती ?
- सिद्धांतीची मते म्हणजे काय ?

[TURN OVER]

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- (क) स्मृतीला उजाला देणे
- (ख) हेतु, पूर्वतयारी केव्हा संबद्ध असते.
- (ग) तोंडी पुरावा प्रत्यक्ष असला पाहिजे.
- (घ) निर्णायक पुरावा
- (च) इलेक्ट्रॉनिक अभिलेखाची ग्राह्यता
- (छ) न्यायाधिकाचा प्रश्न विचारण्याचा अगर दस्तऐवज हजर करण्याचा आदेश देण्याचा अधिकार.

३. खालील प्रश्नांपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

(अ) 'ग' च्या खुनाबद्दल 'क' ची संपरीक्षा चालू आहे. 'क' व 'ख' यांनी 'ग' चा खून केला असा पुरावा आहे व 'ग' चा खून 'क' ने व मी केला असे 'ख' म्हणाले.

- (१) या कथनाचा परिणाम काय होईल?
- (२) हे कथन 'क' विरुद्ध विचारात घेता येईल का? कारणे द्या.

(ब) 'क' हा 'ख' ला १००० रुपयाला किंवा १५०० रुपयाला घोडा विकण्याचा लेखी करार करतो.

- (१) यापैकी कोणती किंमत घावयाची होती? त्याचा पुरावा देता येईल का?
- (२) कारणे द्या व कायद्याचे कलम स्पष्ट करा.

(क) बंधपत्रावरून येणे असलेल्या पैशासाठी 'क' हा 'ख' वर दावा लावतो. बंधपत्राचे निष्पादन झाल्याचे कबुल करण्यात आले आहे पण ते कपटाने मिळवले असे 'ख' म्हणतो व 'क' ते नाकबूल करतो.

- (१) शाबित करण्याची जबाबदारी कोणावर आहे 'क' वर का 'ख' वर? कारणे द्या व कायद्याचे कलम स्पष्ट करा.
- (२) वरील उदाहरणात बंधपत्र जर कबुल केले नाही तर त्याचा परिणाम काय होईल? हे सिद्ध करण्याची जबाबदारी कोणावर येईल? कारणे द्या.

४. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(अ) ज्यांना साक्षीदार म्हणून बोलावणे शक्य नसते त्या व्यक्तींनी केलेली कथने बाबत सविस्तर लिहा व कायद्याचे कलम स्पष्ट करा.

(ब) अल्प पुरावा व दुय्यम पुरावा म्हणजे काय? तो कसा साबित करावा? दस्तऐवजासंबंधी दुय्यम पुरावा देता येईल असे प्रसंग कोणते?

(क) लेखी पुराव्यामुळे तोंडी पुरावा अपवार्जित होणे कसे ते स्पष्ट करा.

कोणाला साक्ष देता येईल? उलटतपासणी बाबत कायदेशीर असलेले प्रश्न कोणते? कलम १४६ प्रमाणे स्पष्ट करा. साक्षीदाराच्या विश्वासपात्रतेबद्दल संशय केव्हा व्यक्त करता येईल.

(ई) प्रतिबंध म्हणजे काय? विविध प्रकारचे प्रतिबंध कोणते ते सविस्तर लिहा.

(उ) कबुली म्हणजे काय? कबुलीजबाब म्हणजे काय? सविस्तर लिहा व त्यांची तुलना करा.
